

VI. MAGYARY KONFERENCIA ÉS POSZTERVERSENÝ

Absztrakt

Történelemtudomány és jogtörténet szekció

Augustus hatalma, és az általa kinevezett tisztviselők

Izsák Gábor András, Magyary Zoltán Szakkollégium

Kutatásom középpontjában azok az állami tisztviselők állnak, akiket Augustus nevezett ki hatalomra kerülése után. Vizsgálom Augustus felemelkedését és a principatus kiépítésének folyamatait, különös tekintettel a Kr. e. 27 utáni időszakra, amelyet a principatus kezdetének tartanak.

Megvizsgálom, hogy Augustus milyen jogkörök alapján nevezhetett ki új tisztviselőket, továbbá azt, hogy ezek a tisztviselők milyen hatáskörökkel bírtak és ezen hatáskörök korábban mely magistratusokhoz tartoztak. Mindezekén túl fontosnak tartom összehasonlítani az új tisztviselők társadalmi származását a korábbi magistratusok hátterével.

Igyekszem kitérni az új tisztviselők egymáshoz való viszonyára is.

Fontosnak tartom megvizsgálni azt is, hogy Augustusnak hogyan sikerült egyeduralmat kiépítenie úgy, hogy fenntartotta a köztársaság látszatát. Milyen jogköröket vont magához, és melyeket utasította vissza. Milyen eszközökkel tudta leplezni egyeduralmát annak ellenére, hogy folyamatosan nőtt a hatalma.

Munkám során igyekeztem ókori és jelenkori forrásokat is tanulmányozni. Kiemelt figyelmet fordítok a Res gestae divi Augustira, Augustus önéletrajzára, amelynek állításait kritikusan elemzem és kontextusba helyezem.

Az űrnagy és az űrnő – Gagarin és Tyereskova szerepe a Kádár-rendszer legitimációjában

Nagy Péter

A világűrért folyó katonai-tudományos küzdelem szimbolikus jelentéssel is bírt: ki lesz a főszereplője az emberiség kozmikus kivonulásának? Az ezzel kapcsolatos várakozások, mítoszképzés az élet minden területén megjelent, a játszóterek rakéta mászókáitól, az ifjúsági regényeken át a középületek elnevezéséig.

A szovjet űrpropagandát a szocialista országok, így Magyarország is átvették. Azonban az űrhajósokat övező hőskultusz, tekintettel arra, hogy élő személyekről volt szó, ellentétes volt a személyi kultusz tilalmával.

Előadásomban levéltári források, korabeli kiadványok és sajtó alapján az első szovjet férfi és női űrhajós kultuszának alakulását vizsgálom az 1960-as évek Magyarországon. Milyen határai voltak a kultusznak? Hogyan használta a propaganda a restaurált szocialista berendezkedés legitimálására a szovjet űrhajósokat? Milyen szerepe volt a Kádár-rendszer konszolidációjában Gagarinnak és Tyereskovának?

Az űrtörténet e speciális magyarországi interpretációjának megismerése segíti a korjellemző narratívák dekódolását, így a korszak pécsi mindennapjainak megértéséhez is új perspektívákat kínál. Valamint, a 2025-re tervezett második magyar űrhajós űrrepülése jó alapot kínál arra, hogy a történettudományi vizsgálatok hazánkban is ebbe az irányba forduljanak.

Kulcsszavak: Gagarin, Kádár-korszak, legitimáció, Tyereskova, űrpropaganda

A Mohácsi-sziget kereskedelmi- és hadiútvonalai

Konkoly Sándor, Szentágothai Szakkollégium

„Mohács szigete a Duna jobb partjára épült mezővárosról kapta a nevét, erdővel és mocsárral van tele.” Luigi Ferdinando Marsigli polihisztor hadmérnök és térképész e szavakkal jellemezte a 17. század végi Mohácsi-szigetet, és még sokan ma is úgy gondolják, hogy a barátságtalan ártéri mocsárvilág legfeljebb a viharos történelmi időkben szolgálhatott kényszerű menedékül a környék sanyargatott lakosságának. Mindezt a vízrendezések korát megelőző térképi ábrázolások is alátámasztják, amelyek szinte kivétel nélkül lakatlan és járhatatlan lápvilágként, út- és településhálózat nélküli senki földjeként ábrázolják a 380 km²-es ártéri sziget területét.

Középkori okleveles adataink, valós felmérésen alapuló 19. századi birtoktérképeink, valamint a közelmúltban előkerült számos régészeti lelet azonban alapjaiban változtatja meg a vízrendezések korát megelőző szigetről alkotott elképzeléseinket.

Kutatómunkámban a középkori településhálózatot összekötő útvonalakra, valamint a szigeten áthaladó ókori, illetve középkori kereskedelmi- és hadiutakra fókuszálok. Munkámat primer források elemzésével, dűlőnév-kutatások eredményeinek felhasználásával, terepi munkával kiegészítve végeztem. A közlekedési pályák azonosítását az újkori térképi ábrázolások mellett fémkereső műszeres kutatások, régészeti célú légifelvételek és geomorfológiai vizsgálatok is segítették.

Rossz tulajdonság vagy emberi esendőség? Jellemhibák a római jogban

Dr. Karácsony Dávid, Eötvös József Collegium

A *ius*, *fas* és *mos* hármassága, néhol összefonódása, máshol elválasztása alapjaiban határozta meg a római jogfejlődést. A gyakorlat azonban nehezen tudott iránymutatásért fordulni ezekhez az absztrakt jogelvekhez, ha a hétköznapi szükségyszerűségei megkövetelték a döntéshozatalt. Nem volt ez másként a rabszolgák adásvétele esetében sem, ahol az *aedilis curulisi edictum* világosan meghatározta, hogy az eladónak fel kell tüntetnie a rabszolgák hibáját, azonban az, hogy mi számított hibának, komoly fejtörést okozott a jogtudósoknak. A szökős rabszolga egyszersmind hibás is? Hát aki szerencsejátékkal mulatja az időt? Fontos megkülönböztetni a fizikai és szellemi hiányosságokat, ugyanis az *edictum* csak a fizikai hibákért adja meg a vevőnek a visszaadás keresetét.

A személyiséghez kapcsolódó tulajdonságok, mint a feledékenység, rosszindulat, lobbanékonyság megítélése jogi szempontból már sokkal több problémát vetett fel. Előadásomban néhány jogeset segítségével mutatom be a jogalkotás hiányosságait, orvostörténeti adatok és irodalmi példák beemelésével pedig árnyalom az egyes tulajdonságok társadalmi megítélését, valamint jogi helyzetét.

Koncepciós perek Magyarországon

Örlös Péter, Magyary Zoltán Szakkollégium

Előadásom keretein belül a kommunista rendszerek egyik legikonikusabb elemével foglalkozok: a koncepciós vagy konstruált perekkel. Természetesen kezdésként a jelenség fogalmával, valamint kialakulásának tényezőivel és céljával érdemes megismerkedni.

Az legfontosabb általános információk ismertetése után a koncepciós perek fajtáit venném sorra: a koncepciós perekben belül megkülönböztethetünk konstruált pereket, amikor a vád hamis bizonyítékokon alapul (ez a köztudatban leginkább a fogalommal egybeolvadó változat), másik fajtája a tendenciózus per.

Ez esetben jogszabály- vagy törvénysértés történik, de általában a jogszabály vagy törvény kiforgatásával amorális jogszabályok alkalmazásával (a gyakorlatban leginkább a „bolhából elefántot” kifejezés írja le legjobban lényegét).

Akár bónusz fajtának is tekinthetőek a kirakatperek, amelyek valójában besorolhatóak a már említett kategóriákba, de jelentős nyilvánosságuk és kiemelt céljuk (a társadalom különböző rétegeinek elrettentése és megfélemlítése) mégis különlegessé teszik őket. Az ismertetést magyar példákkal tenném könnyebben befogadóbbá és elképzelhetőbbé a hallgatóság számára.

A bécsi udvar „láncában”: Erzsébet királyné mint a ranggal járó korlátok elleni küzdelem jelképe

Szatmári Gréta, Magyary Zoltán Szakkollégium

Erzsébet királyné, vagy ahogyan sokan ismerik, Sissi, a 19. század egyik legmeghatározóbb női alakja volt, aki nem csupán a Habsburg Birodalom császárnéjaként, hanem a függetlenség és szabadság szimbólumaként is beírta magát a történelembe. Előadásomban arra keresem a választ, hogy miként vált Sissi az elnyomó bécsi udvar elleni harc és a hagyományos uralkodói szerep korlátainak kitágításának jelképévé. Udvari kööttségekkel szembeszállva és az előírt szerep elvárásait nem igazán követve saját útját járta: menekült az udvar nyomasztó légköréből, hogy felfedezze Európa tájait, és megélje a szabadságot.

Kutatásom elsősorban történelmi forráselemzésen és dokumentumelemzésen alapul, amelyek révén részletesen vizsgálom Erzsébet királyné szabadsághoz fűződő viszonyát, valamint annak történelmi és társadalmi jelentőségét. Prezentációm célja annak bemutatása, hogy miként vált Sissi az első olyan uralkodónővé, aki bátran szakított a szigorú udvari protokollal és nem félt szembemenni a társadalmi elvárásokkal. Emellett arra is rávilágítok, hogy milyen külső és belső hatások vezették el őt az akkoriban lázadónak tekintett magatartásig, és hogyan formálták ezek a tényezők személyiségét és történelmi szerepét.

Elveszett az alkotmány? Az obstrukció és letörése, avagy a zsebkendőszavazás

Kósa Csaba, Magyary Zoltán Szakkollégium

A kutatás egy megkezdett, de még be nem fejezett munka, amely a zsebkendőszavazás néven elhíresült 1904. november 18-i eseményeket mutatja be és annak kortárs megítélését, valamint a sajtó véleményét igyekszik bemutatni. Miért fordult ilyen eszközökhöz az ellenzék, valamint az akkori kormánypárt? Milyen véleménnyel volt a korabeli sajtó a történetekről?

Az Osztrák-Magyar Monarchia a világ egyik legérdekesebb közjogi konstrukciója volt a XIX.-XX. században. Ez a konstrukció adott otthont az úgynevezett obstrukciónak is. Az obstrukció a parlamenti tárgyalás lefolyását hátráltató, akadályozó jelenség, amelyet a kor ellenzéke saját véleménye szerint ultima ratioként alkalmazott.

Tisza István ugrai levele egyértelmű jel volt arra, hogy a miniszterelnök végleg le akarja törni az ellenzék kedvét és lehetőségeit, hogy ehhez a módszerhez folyamodjon annak érdekében, hogy az ország stabilan működjön együtt a bécsi kormányzattal és az uralkodói akarattal. A heves vitákkal tarkított, november 18-i kaotikus ülésen Perczel Dezső meglobogtatta zsebkendőjét, ezzel jelt adva az indítványról való szavazásra, amely váratlanul érte az ellenzéket, így a módosítás megszavazásra került.

Az alkotmányellenesnek tartott szavazáson felhergelve az ellenzék válaszul december 13-án szétverte a Ház üléstermét. A sajtóban az eset nagy visszhangot keltett, az eddig vizsgált 8 lap közül négy erősen bírálja a kormánypártot, az alkotmány végéről és a parlamentarizmus haláláról beszélnek, két lapban az ellenzéket nevezik ármánykodónak, két lapban pedig valamelyest objektívabb bírálatról beszélhetünk mindkét fél irányába.

Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság történelme

Pintér Olivér, Magyary Zoltán Szakkollégium

A Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság 1823-tól 1839/41-ig volt jelen az Észak-Amerikai kontinensen. Dolgozatomban eme államalakulat hibáit veszem górcső alá, hogy rájöjsek, hogy mi vezetett a Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság bukásához és e tekintetben párhuzamba állítom az Amerikai Egyesült Államok történelmének korai szakaszaival. E tekintetben a legfőbb kérdésem is ehhez kapcsolódik: Miért bomlott fel alig 20 év alatt a Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság?

Jelen dolgozatomban rá szeretnék mutatni a Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság szétesésének okaira, miközben párhuzamot vonok az Amerikai Egyesült Államok tagállamai közötti és a Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság tagállamai közötti kapcsolatra és érdekekre, azzal az céllal, hogy levonjam a következtetéseket, hogy mi okozta az államok közötti széthúzást.

Kutatásom során összehasonlítom a Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság alkotmányát az 1812-es Spanyol Alkotmánnyal és az USA Függetlenségi nyilatkozatával. Ezen felül a belpolitikát, az államok közötti kapcsolatot és a tagállamok érdekkülönbségeire is hangsúlyt fogok fektetni és nem utolsó sorban összehasonlítom a Közép-Amerikai Szövetségi Köztársaság és az Amerikai Egyesült Államok létrejöttének körülményeit.

A Kádár-korszak építőtábor mozgalmának kezdetei: az első hansági építőtábor tapasztalatai

Szabó Karina, Benda Kálmán Szakkollégium

Az 1956-os forradalom leverése után a pártvezetés felismerte a kommunista ifjúságpolitika kudarcát, ezért új eszközökkel próbálta megnyerni a fiatalokat. Ennek egy eszköze lett az 1958-ban indított építőtábor mozgalom, amely a Hanság lecsapolásával kezdődött, és a mozgalom több mint 30 éven át adott lehetőséget, a középiskolás és egyetemista fiataloknak a „társadalmi munka” megtapasztalására. A program a fiatalok politikai szocializációja mellett, megoldást próbált nyújtani a mezőgazdaságban kialakult munkaerőhiányra is.

A kutatásom elsősorban a KISZ Központi Bizottsága, az MSZMP Kecskeméti Járási Bizottságának iratai, valamint a Bács-Kiskun Megyei KISZ-bizottság anyagai, valamint korabeli újságcikkek elemzésével történt. Előadásomban egy eddig kevésbé feltárt témát, az építőtábor mozgalom Kádár-kori történetét kívánom bemutatni, amely eddig csak rövid ismeretterjesztő cikkekben, vagy ifjúságpolitikai kutatások mellékágaként került tárgyalásra. Elemzésem során elsőként bemutatom az 1956 utáni ifjúságpolitika azon változásait, melynek eredményeként az első 1958-ban rendezett hansági építőtáborok létrejöttek és később országos lefedettségűvé váltak. Céloom választ adni arra a két kérdésre, hogy az építőtáborok mennyiben voltak az állam-párt ideológiai nevelésének eszközei, illetve a mezőgazdasági idényben kialakult munkaerőhiány megoldásában mekkora szerepet játszottak.

Hogyan (ne) írjunk visszaemlékezést? Szerzőségi és narratológiai problémák Bátori Schulcz Bódog 1848–49-es honvéd ezredes emlékirataiban

Kréz Gellért, Mathias Corvinus Collegium

Az 1848–49-es szabadságharc a 19. századi Magyarország egyik legmeghatározóbb történelmi élménye volt, amelyről az egykori résztvevők és szemtanúk művek sokaságában írták meg személyes emlékeiket. Ezen alkotások egyike volt az 1870-ben kiadott Bátori Schulcz Bódog emlékiratai 1848/9-ki szabadságharczból című könyv, amely a címszereplő ezredes, illetve Egervári Ödön akadémiai hivatalnok és egykori honvéd hadnagy közös munkájának eredményeként készült el.

Annak ellenére, hogy a meglehetősen összetett műfajú kötettel Bátori Schulcz elégedett volt, a kiadott mű lapjain valójában egészen eltérő szerzői koncepciók feszülnek egymásnak, de komoly múltértelmezési különbségre is találhatunk példát. A könyv Görgei Artúrral kapcsolatos narratívája különösen is izgalmas problémát jelent, hiszen Egervári az áruházi-mítosz kérlelhetetlen híveként a saját elképzelését juttatta érvényre a veterán személyes emlékeivel szemben. Schulcz leveleiben ugyanakkor nem találjuk nyomát az önkényes szerkesztői tevékenységgel szembeni tiltakozásnak. Utóbbi probléma hátterét kutatva előadásomban a könyvvel kapcsolatos kérdések közül Egervári Ödön sajátos szerkesztői tevékenységét Görgei Artúr kettős ábrázolásán keresztül kívánom bemutatni.

A sajtó és Horthy István: A nemzeti csodagyerekből kormányzóhelyettes, majd hősi halott.

Bonyai István Dániel, Magyary Zoltán Szakkollégium

A kutatás célja annak megértése, hogy a sajtó miként betonozta be Horthy István hősi halott imázsát. Az elemzés során a hősi halált követő újságcikkek, emlékezések és politikai diskurzusok kerülnek fókuszba.

A kutatás metodológiája magában foglalja a releváns szakirodalmak (például: Buzinkay Géza: Kis magyar sajtótörténet), a történeti dokumentumok, újságcikkek és egyéb sajtóanyagok (mint például a magyar filmhíradó) részletes elemzését.

A kvalitatív és a kvantitatív kutatási módszerek is, mint például a narratív elemzés, segítenek a médiabeli ábrázolások és a társadalmi percepciók mélyebb megértésében.

A kutatás célja a politikai diskurzus és a sajtó szerepének feltárása a nemzeti emlékezet formálásában, valamint annak vizsgálata, hogyan járult hozzá a sajtó Horthy István politikai és történelmi örökségéhez.

2025.

Magyary Zoltán Szakkollégium

Közösség. Szakmaiság. Társadalmi felelősségvállalás.